

ja kimasin mööda linna ilma juhiloata. Täpsemalt öeldes, eksamid olid tehtud ja paber selle kohta ka olemas, aga load sain kätte alles mõne kuu pärast oma 18. sünnipäeval 25. novembril.

FU Kongress leidis kajastamist ka meediakanalites raudse eesriide taga ja Nõukogude Eestis toimunuga oldi üllatavalt rahul. Kongressi peasekretär pälvis kiitust partei ja valitsuse poolt ning Endel Sõgelile omistati Eesti NSV teenelise teadlase aunimetus.

Tänu ürituse õnnestumisele Tallinnas sain võimaluse osaleda FU 4. kongressil Budapestis. Komsomoli liinis organiseeritud 36-liikmelise noortegrupi kõik kulud maksis Indrek Toome juhitud komnoorte organisatsioon. Budapesti reisiseltskonnal hoidis silma peal isa alluv, KGB erumajor August Kuuseoks, keda reisiseltskonnale esitleti kui välisministeeriumi töötajat.

FU Tallinna kongressist veel niipalju, et peasekretäri uuest korterist esinduslikus enne sõda Eesti Vabariigi ajal ehitatud majas oli tõsimeeli abi. Külas käisid mitmed Soome teadlased, tõi kingituseks isa lemmikjoogi, suure liitri Ballantine's viski ja võtsid hea meelega viina ning kiitsid nõukogude korda, kus kärekas Soome rahas maksis kopikaid. Eriti meeldivaks kujunesid isa isiklikud ja tööalased suhted keeleteadlase professor Tuomo Tuomiga, kellega jätkus juttu kauemaks ja ideid koostöök tuli nagu varrukast. Kuna isa soome keelt ei rääkinud, siis oli tal tõlgina abiks Paul Ariste tollane väimees Madis Norvik. Garantii koostöö õnnestumiseks oli aga isa käes – Endel Sõgel oli nimelt Moskvas paika pandud NSV Liidu – Soome koostöökomisjoni kirjanduse ja rahvaluule töörühma esimees. Jää hakkaski mõne kuu pärast liikuma ning Keele ja Kirjanduse Instituudi Soome projekti Eesti-poolseks koordinaatoriks määras isa hea soome keele tundja Helga Laanpere.

FU kongressi ettevalmistamisel oli suureks abiks isa juures tegutsenud välismaiste ideoloogiliste voolude vastu võitlemise sektor, mille töötajad tegelesid pidevalt väliseestlastest kirjanike ja teiste avaliku elu tegelaste monitoorimisega ning vajadusel nende kohta laimu sisaldavate artiklite kirjutamisega. Sektori juhataja oli KGB ohvitser Vsevolod Naidjonkov, kelle „targa” juhtimise all kribisid kümned